

7 The Call of the Torah - L. Monk

33. They embarked from Mount Horeb. [and they set forward from the mount of Hashem]. Mount Sinai is usually called Mount Horeb or Hashem's mountain. This is the only instance of calling it Hashem's mountain. The structure of the verse can be read to imply that they moved away from Hashem. That is, they were afraid of being given more commandments and so were eager to put three days' distance between themselves and Mount Sinai. They were like a child who has been let out of school (Tosafos to Shabbos 116a).

10 קר אור בהעלותך דינאל

הלא זה עתה קיבלו את התורה, ובוודאי חפצים היו לקיים את מצוותיה, וכפי שהורנו חז"ל: "לעולם הוי רץ לדבר מצווה" (אבות ד, ב). הרבה מאוד מצוות התורה תלויות בישיבת ארץ-ישראל, ועל כן בוודאי מיהרו בני ישראל להגיע לשם, היות וזרזים מקדימים למצוות. גם ישיבת ארץ-ישראל עצמה היא מצווה דאורייתא לדעת ראשונים רבים. בנוסף, הרי לא נסעו או לנו על דעת עצמם אלא "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" (במדבר ט).

בספר "מוסר דרך" מבאר המחבר בשם מרן המשגיח הגר"מ חדש זצ"ל, שבאמת לא היה פגם בעצם הנסיעה. עיקר הפגם היה בהרגשות הלב שהיו קשורות לנסיעה. היה עליהם להרגיש צער וכאב על שנאלצים הם לעזוב את הר סיני, המקום שבו קיבלו את התורה - תכלית חיי האדם והאומה עלי אדמות. אמנם היו צריכים לנסוע - על פי ה' - ולארץ-ישראל, אבל היה עליהם לנסוע בלב כבוד על שנאלצים לעזוב את מקום קבלת התורה. הם היו צריכים לחפש דרך "לקחת" איתם את הר סיני בלכתם.

ו' קרא

11 לה הערות - בהעלותך

ייתכן שעצם זה שאחרי ההתרוממות העצומה שהגיעו במתן תורה ולא בקשו להשאר עוד ועזבו לפי ערך בלא קושי זה נחשב סרו מהר ה' בשמחה ויראה פן יוסיפו מצוות עד שהז"ל התבטאו כתינוק הבורח מבית הספר והנה בכיות הי"ם כתוב (שמות טו, כב) "ויסע משה את ישראל מים סוף" ומביא רש"י הסיען בעל כרחם שעטרו מצרים סוסייהם בתכשיטי זה וכסף ואבנים טובות לפיכך הוצרך להסיען בע"כ ע"כ. רואים שבמצבים אחרים היה מן הצורך להסיען בע"כ, א"כ למרות שענן ה' נוסע כבר אבל איך יתכן שלא יהיה בתוכם רגש, איך אפשר לעזוב מקום כזה בו קבלנו תורה.

13

יוצא בזה נאמר לגבי חובת ההשתדלות, בה התחייב האדם לנהוג כמנהג העולם בכל הנוגע לצרכי-גופו פרנסתו ובריאותו שלו ושל בני ביתו, ופעמים מכו חובה זו נצרך האדם לפרוש לזמן מה מתלמודו עד שישלים את חובת השתדלותו שעה זו כפי שלמדנו עתה, שעת מבחן היא לאדם, האם כאשר הוא סוגר או הספר, מלווה אותו תחושת עצבות והחמצה על אותו ורגעים נפלאים שן תורה ומצוות שצרכי גופו ההכרחיים גוזלים מאתו, או שתחושות אלו לו מתעוררות בה.

נדע כי אותה אנוחה קלה הנמלטת מבין שפתי של אדם שעה שהוא נאלץ לסגור את הספר, היא זו המבדלת בין הליכה לבריחה, בין סוד העליה והגדלות לבין שורש הרע והפורענות. יהא נא חלקנו עם המבקשים והכמהים לעשות את רצון ה', ומן השמים יסייעו לקיים חפץ ה' בידינו, ואף לעלות מדרגה לדרגה ולהיכנס לפני ולפנים.

8 קע ר' ז' ר' ר' לעבדך באמת בהעלותך

שלושת ימים... אשר כתובה לפני פרשת ויהי בנסוע, שבגללה הוצרכה התורה לעשות הפסק ביניהן?

התוס' במסכת שבת (קטז) מביא את דברי המדרש, שהפורענות הייתה בכך שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו, "כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים, לפי שלמדו תורה הרבה בסיני".

אומר על כך הסבא מסלבודקה: הרי עצם נסיעתם מהר ה' הייתה על פי ציווי ה', ולא זו בלבד אלא שאיתא בספרי שמהלך שלושת ימים הלכו ביום אחד, לפי שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ.

אלא מאי? הן אמת שעצם פעולת הנסיעה הייתה עפ"י ה', אבל הקב"ה ראה בתוך מצפוני לבם, שבמקום להרגיש צער על אשר היה עליהם להינתק מהמקום שלמדו בו תורה, נסעו ישראל מהר ה' בשמחה. לפיכך אף שנסיעתם מהר ה' הייתה כדי לקיים את ציווי ה', מ"מ הייתה צריכה להתלוות לקיום מצוות הנסיעה תחושת צער על אשר הוצרכו להתנתק מהמקום שבו למדו תורה וקיימו את מצוות תלמוד תורה שהיא כנגד כולם.

ואל תאמר שעניין זה הוא חטא קל גרידא, שהרי חז"ל כינו את הליכתם מהר ה' כתינוק הבורח מבית הספר כפורענות, עד שהיה צורך לשנות את סדר התורה ולהעתיק לכאן את פרשת "ויהי בנסוע הארון" - שאין כאן מקומה, כדי להפסיק בין פורענות זו לפורענות של "ויהי העם כמתאוננים", שהייתה מהעבירות החמורות ושקיבלו עליה עונש כבד.

9

ש אהל פרשת בהעלותך משה

וכתב רבינו יוחם זצ"ל ממיר (ספר דעת תורה) וז"ל, שמן ההכרח עלינו לומר כי אם אמנם שהיו מחויבים לנסוע מהר סיני, אבל הייתה נראה בהם כי הלכו באיזו מהירות מעט יותר מן הצורך, תכפו הליכתם עם הכרות הנסיעה, בלי כל התחשבות על הכרח עזיבת אוצר כל חמדה, הוא הר ה', ובמהירות כל שהוא זאת, נבחנו ונשפטו כתינוק הבורח מבית הספר! כסר מאחרי ה'! כאומרים נברחה מהרה, שמא ירבה ויתן לנו מצות!

ודאי לא נהיה אלא כטועים אם נסבור כפשוטן של הדברים, ודאי כי לא ברחו ודאי לא סרו מאחרי ה', ודאי לא אמרו נברחה מהרה שמה ירבה ויתן לנו מצות, הלא על הדור דעה אנו מדברים, אשר כל אחד ואחד נשא שני כתרים עבור אמרם נעשה ונשמע, ואשר הקטן שבהם הגדיל לראות יותר מיחזקאל בן בוזי, אלא כי נתפסו על תנועה הכי קלה; על איזו-שהיא-פסיעה-מהירה יותר מן הרגיל, בהליכתם מן הר ה'. ופעולה הכי קטנה כזאת הנה כבר תגיד על פנימי פנימיות לבכם, עמוק עמוק מי ידענו, כי אם "אני ה' בוחן לב וחוקר כליות", לאמר כי היה בזה איזו-שהיא-הסרה מאחרי ה'! כתינוק הבורח מבית הספר! כאומרים שמא ירבה ויתן לנו מצות! בקורת נקובה כזאת העמידה התורה הקדושה, על מי?! ועל מה?! גוראים הדברים, ומי יאמר כזאת זכיתי?! עכ"ל⁴⁶.

קמו 12 ר' פרייהן שיערי דרך / פרשת בהעלותך

הליכתם הייתה בבחינת בריחה מהר ה', והשינוי בין שני הפעולות הללו - ההליכה והבריחה, אינו נבחן כי אם בתחושה שמתלווה אל פעולת הגוף, האם תחושת עצב על שנאלצו להיפרד מהר ה' היא המלווה את ההליכה, או שמא תחושת שמחה שנוסעים הם כבר מהר ה' היא המלווה אותם. תחושה זו בלבד, היא עצם אותה פורענות המרומזת בלשון הכתוב: 'ויסעו מהר ה' - 'סרו מאחרי ה'".

וּנְרָאָה לְבָאֵר אֶת הָעֵינַיִן ע"פ מ"ש חו"ל (יומא לה): בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכים אותו, הבא ליטמא מסייעין אותו הבא ליטמא פותחין לו.

והדבר מפליא בשלמא הבא ליטמא הרי הוא זקוק לסיוע, אך הבא ליטמא מדוע פותחין לו שיעזבוהו לנפשו? ואדרבא שיהא הדבר קשה עליו ויחלף?

והנראה לומר שהפתח הזה אינו פתח לטומאה ממש אלא פתח סתמי שאפשר להתעלות דרכו ואפשר גם להכשל בו, והוא על דרך "שרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם" (הושע י, ט).

ויש לבאר זאת ע"פ משל לאדם שנמצא בחדר, ופתחו לו את הדלת המובילה לחדר מדרגות, ושם יש מדרגות המובילות לקומה העליונה שהיא מקומם של הצדיקים ויש מדרגות המובילות לקומה התחתונה שהיא מקומם של הרשעים והבא ליטמא מסייעים אותו לעלות לקומה העליונה, אך הבא ליטמא רק פותחין לו את הדלת והבחירה בידו אם ירצה לעלות לקומה העליונה הרשות בידו ואם ירצה לרדת לקומה התחתונה, הרשות בידו, אך לא מורידים אותו שום מדרגה.

עפ"י יש לבאר את הפסוק "ויסעו מהר ה'". העם ביקש לעזוב את הר סיני, וה' פתח להם פתח של אפשרות ללכת ג' ימים, ועדיין היו לפניהם ב' אפשרויות או להפוך את הג' ימים הללו לטובה, דהיינו, להזדרז ע"מ להכנס לא"י כמה שיותר מהר, או להפוך אותם לרעה כתינוק הבורח מבית הספר. ואיך נדע

כיצד התייחסו עם ישראל לג' ימים אלו לטובה או לרעה. התשובה היא: ע"פ מה שיהיה בסוף הג' ימים, אם העם יהיה שמח, סימן שתיקן את מה שחשב בלבו ועלה במדרגות העליונות. ואם העם יתאונן על קושי הדרך, סימן שכוונתו הייתה לברוח מהר סיני. ובכל הג' ימים היו בבחירה זו, לפי שכדי לברוח מספיק מהלך יום אחד ול"צ ג' ימים, והיומים הנותרים נהפכו עליהם למשא. היה בסוף שהתאוננו על טרחת הדרך ו ילן את כוונתם הרעה שכל מטרותם ושאיפתם הייתה לברוח מהר ה'.

ומעתה נבין מדוע פרשת ויהי בנסוע הארון נכתבה כאן לחלק בין הפורעניות, ומדוע דווקא פרשה זו נכתבה ולא פרשה אחרת. לפי שכשנסעו מהר ה' עדיין לא הייתה נכרת בהם המחשבה לברוח מהר ה', אלא יתכן שרצו למהר להכנס לא"י כפי רצון ה', ולכך נכתבה כאן פרשת ויהי בנסוע הארון לומר שזה בא לבחון אותם, האם נסיעה זו תהיה מתוקנת או נסיעה זו תהיה מקולקלת. ועדיין איננו יודעים אם כוונתם הייתה לטובה או לרעה, אך כשהם התחילו להתאונן נתגלה למפרע מה היה במחשבתם.

וזה הביאור במ"ש חו"ל שפרשה זו נכתבה כדי להפסיק בין פורענות לפורענות: ה' רצה בנסיעת הארון לכינון א"י להפסיק ולבטל את מחשבתם הראשונה, אך הרשעים שבעם לא עמדו במבחן זה, והתאוננו וקפזו לעצמם ב' פורעניות שבאו להם באותו רגע שהתאוננו: א. שכיוונו לברוח מהר ה'. ב.

שהתאוננו על טרחת הדרך שהייתה לכבוד א"י.

עפ"י נבין את הנונין ההפוכים המורים לנו על ג' שיערי קדושה וג' שיערי טומאה, שבנסיעה זו היה בידם לעלות לג' שיערי קדושה וכן הפוך יש בידם לרדת לג' שיערי טומאה, וכפי שהיה בסוף.

בדרך זו נראה ליישב את הקושיא השניה מדוע דווקא כאן נכתבה פרשה זו להפסיק בין פורענות לפורענות ולא במקום אחר כגון בין המתאוננים לאספסוף? והוא משום שדווקא כאן שהפורענות לא הייתה נכרת הייתה להם אפשרות לתקן אותה, ה' הוצרך להפסיק בין הפורעניות, כי היו רק במצב של בא ליטמא ועוד לא נטמאו וה' פתח להם פתח שיש בו גם אפשרות לעלייה. משא"כ אחר שנכשלו במתאוננים אין צורך להפסיק בין העבירה ואחריה משום שזו הדרך עבירה גוררת עבירה ר"ל. וע"ע לקמן (עמ' קסט) במאמר "ברכת ה' ליהושע" שיש ראייה נפלאה להג"ל.

[218] DORASH DOVID

R. H. Fisher

It is quite astonishing that Jews who lived in the *midbar* were capable of complaining about the material hardships they encountered.¹ The generation of the *midbar* is known as the *Dor De'iah*, the "generation of exalted wisdom." They witnessed the open miracles that Hashem performed both in Mitzrayim and at the splitting of the Yam Suf, an experience that propelled them to such a lofty level of *emunah* that the basics of our faith were tangible realities to them, as Chazal tell us (*Shir Hashirim Rabbah*, ch. 2, par. 3), "The Jews were able to point with their fingers and say, "This is my G-d, and I will build Him a palace." Chazal also tell us (*Mechilta, Beshalach, Mesechta D'shirah*, ch. 3), "A maidservant at the sea saw things that Yechezkel and the other *nevi'im* could not perceive." The generation even experienced the revelation of *Hakadosh Baruch Hu* Himself at Har Sinai. How was it possible for a generation that had attained such an exalted level to become distressed and complain bitterly about the material shortcomings of the *midbar*?

The Power to Withstand a Test

*We suggest that the Torah's account of the *misonenim* reflects a fundamental principle, by means of which we can resolve this perplexing anomaly: Every individual's ability to overcome difficulties and to succeed when faced with *nisyonos* is dependent on his attitude toward *avodas Hashem*. In truth, every human being is endowed with the inner strength to overcome the many challenges and obstacles he encounters along the path to his goal.

But the important question is: *What, in fact, is his goal?*

For some people the purpose of life is to serve Hashem wholeheartedly and to draw close to Him, in keeping with the teaching of *Mesillas Yesharim* (Ch. 1), "A human being was created only to delight in Hashem and to bask in the radiance of His Presence."

Such people will overcome even the most daunting obstacles and weather even the most challenging *nisyonos*, since their only goal in life is to serve Hashem.

This approach in life can be manifest on many different levels of dedication; its paradigm is the unbridled devotion displayed by Rabbi Akiva when he was martyred. Rabbi Akiva's tormentors tore off his flesh with iron combs, yet as he experienced that unspeakable torment, he accepted upon himself the Kingship of Hashem, proclaiming, "Throughout my life I have been distressed by the *pasuk*, 'With all of your soul,' which means [that one should love Hashem] even if He takes your soul. I always said, 'When will this [opportunity] come to my hands so that I can fulfill it?'" (*Brachos* 61a).

In contrast, there are people in the world whose principal goal in life is not to serve Hashem. Rather, their focus is on their own lives and personal interests. Even if they do observe the *mitzvos*, they view the Torah and its commandments as being of secondary importance relative to their worldly concerns. Such people are bound to have difficulty dealing with the trials that confront them, since the entire concept of *nisyonos*, along with the associated imperative of forgoing worldly comfort and conveniences, stands in complete contradiction to the very essence of their lives.³

remain in the sukkah under such circumstances. Rather, the focus of the test is on the manner in which they leave the sukkah. If they were to depart from it respectfully and submissively, they would not be punished. But since the nations will kick the sukkah and thereby disparage it, they will demonstrate conclusively that the Torah's *mitzvos* are not meant for them.

Upon closer scrutiny, however, the Gemara's explanation is mystifying. Granted, it is not appropriate to denigrate a mitzvah in such a way, but the gentiles' actions do not represent an actual failure to perform a mitzvah! Why should they be punished by being stripped of the opportunity to fulfill the *mitzvos* of the Torah, and thereby earn its reward? Is that not excessively harsh retribution for an act that does not, technically, constitute a transgression?

We suggest that Hashem's objective in placing the gentiles in such a situation is not to cause them to stumble and commit a transgression. Rather, the purpose of this test is to reveal their attitude toward difficulties and challenges, thereby demonstrating their true, innermost desire. If the gentiles truly desired to fulfill the mitzvah of sukkah and to use it as a means by which to develop a close relationship with Hashem, they would not kick the sukkah and belittle it when they were compelled to leave it due to their distress. Rather, they would depart from the sukkah respectfully and with an attitude of subservience.

Birkei Yosef (*Orech Chaim* 640:4) explains this gemara: "The Jews observe the *mitzvos* out of love. Their love prevents them from feeling the pain of the heat; they accept it with love and without distress, and therefore they are obligated. But the nations of the world, upon whom the yoke of Torah does not rest, are exceedingly distressed by that heat." This is a clear illustration of the fact that the ability to overcome difficulties is a function of every person's attitude toward *avodas Hashem*. Someone who serves Hashem with love will have the inner strength to withstand whatever trials he faces.

The gentiles' derisive attitude toward the sukkah will be a clear indication that their primary goal in life is to enjoy the bounty of this world. Their wish to observe *mitzvos* is merely an additional desire, in order to benefit from the reward of those *mitzvos*. Thus, when they encounter difficulties in fulfilling a mitzvah they will reject it and denigrate it, because it "interferes" with their ability to realize their ultimate goal. As such, Hashem will use the test of sukkah to cause the nations to recognize their own true nature and their ambitions in life, and the entire world will then understand the difference between the Jewish people and the other nations.

We add that the Gemara conveys this message by quoting the *pasuk*, "Let us cut off His yoke and cast away His ropes," in conjunction with the gentiles' response to this

test. The gentiles view the *mitzvos* as a burdensome set of obligations, like the yoke of a beast of burden, and they do not have a true inner desire to fulfill them.⁴

246

ויחפש בחדרי לבבו חיפוש ובידיקה עין שימצא את הסיבה שבעטיה נגרם לו הרפיון הלוה.

משחת. ושמרו את משמרת ה' ולא יסעו
שמן
7 (תולע) 7

והנראה לומר בהכרח, שהפורענות הראשונה שברחו מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, באמת לא נחשב להם לדבר עבירה בפועל ממש, אלא היה בכך סימן על התרופפות עול מלכות שמים ועול קיום המצוות שקבלו עליהם בשעת קבלת התורה, והיות שהתרופפות זו היתה תחילת הנפילה שאחריה ידרו מרחי אל דחי עד שחטאו במתאוננים והתאוו תאוה, לכן קבעה התורה פרשת יוהי בנסוע הכא מיד אחר הרפיון והרגשת הקרירות לקבלת עול תורה ועול קיום המצוות, כדי להפסיק בין תחילת הנפילה להמשכה שבא כתוצאה מכך.

ונתנה בזה התורה הקדושה הוראה לדורות, אשר בשעה שאיש ישראל עושה חשבון נפשו ורואה שעול מלכות שמים שהיה לו מתרפה ממנו ואחזתו רפיון אוקרירות בקיום התורה והמצוות, שומה עליו מיד להתעורר מתרדמתו ולעצור את הרפיון

וההתרופפות, כדי שחס ושלום לא יפול יגור ולא יבוא לידי עבירה בפועל ממש.

עוד יש לנו ללמוד מכאן עד כמה צריכים להיזהר להחזיק מעמד מיד ולא להישאר בנפילתו, שהרי כתב רש"י כאן (י"ט) במסע זה הראשון נסעו על מנת להיכנס לארץ ישראל, אלא שחטאו במתאוננים, ודקדקו עליו המפרשים שהרי חטא המרגלים הוא מה שגרם להם שלא יכנסו לארץ ישראל, ומפרש בספר 'נחלת יעקב' שחטא המתאוננים גרם להם שיתעכבו עוד חודש במדבר, ועל ידי כך נתגלגל לידי חטא המרגלים, כי עבירה גוררת עבירה.

והפעולה הראשונה שצריך לעשות, היא לעמוד בתפלה ותחנונים לפני הבורא ב"ה, שיצילו מן הקרירות שאחזה בו וירחם על נפשו שח"ו לא תרחק עוד יותר מקרבת אלוקים, כמו שאנו רואים בפסוק כאן שמיד כאשר אחז בהם הרפיון כתיב יוהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה השם ופירש רש"י, לפי שהיה מקדים לפניהם וכו' היה משה אומר עמוד והמתן לנו ואל תרחק יותר. כלומר, שמהות התפלה צריכה להיות על כך שלא יתרחק יותר מאת ה' ועבודתו, אלא יתעורר לבו לשוב ולהתקרב אל האלוקים לעבדו כבראשונה בדביקות והשתוקקות ולקיים המצוות כתיקונם.

מחוסר האמונה באים לידי כפירה ועוד זאת יעשה, יתן לב ומחשבה לפשפש במעשיו ולידע בשל מה בא לו ככה ואיזה מעשה לא טוב שעשה הביא אותו להתרופף מקבלת עול מלכות שמים ולאבד חשקו והשתוקקותו לדברים שבקדושה,

Like a Child Fleeing from School

In light of the above, we can understand the root cause of the misonenim's complaint. Even though they had lived through wondrous miracles, and even though they had attained an exceedingly lofty spiritual level due to the inspiring events of Krias Yam Suf and Maamad Har Sinai, the goal of being close to Hashem and keeping His mitzvos was still not the central focus of their lives. A person can witness incredible miracles and Divine revelations, but if he fails to alter his outlook on life and make avodas Hashem his goal in life, he will lack the resolve and fortitude to succeed when he encounters nisyonos.

Our explanation is founded on Chazal's description of the Jewish people upon their departure from Har Sinai as "similar to a child who emerges from school and runs away" (Yalkut Shimoni, Torah, remez 729). Ramban explains (Bamidbar 10:35) that they traveled away from Har Sinai joyously, like a child fleeing from school, because they feared that if they remained there any longer Hashem would give them more mitzvos. We posit that this attitude was the basis for the sin of the misonenim. Rather than accepting Hashem's mitzvos with love and joy, they viewed them as a burden - a perception that ultimately prevented them from overcoming the difficulties of life in the midbar and passing the test that they encountered there.

Our discussion yields an important principle regarding our own service of Hashem. Our avodas Hashem is founded on the attitude that lies at the depths of our being and in the innermost recesses of our hearts. A person whose goal in life is to enjoy this world and the pleasures it offers, and who views avodas Hashem as a matter of secondary importance, will find it exceedingly difficult to succeed in the trials that Hashem places before him. But a person whose true inner desire is to achieve closeness to Hashem and to serve Him wholeheartedly will succeed in overcoming any challenges and obstacles he encounters, and he will certainly reach his meritorious goal.

דיברנו בעוה"ק כמ"פ באריכות מה שגילו לנו חז"ל וצדיקי הדורות, שהסדר בכל עניני עבודת השי" הוא בבחינה של כל התחלות קשות ומכאן ואילך יערב לכם. שיהווי צריך להיות עולה כסדר כמו שדברנו בעוה"ק לעיל באות ג', שצריך להיות כסדר מהלך ומוסיף, וממילא כסדר יש בחינה של התחלה, שצריך להתעלות למצב ומדריגה יותר גבוה, וממילא כסדר יש התחלות קשות, ואח"כ מגיעים למכאן ואילך יערב לכם, ואח"כ יש עוד פעם התחלות קשות, כדי שגיע לעוד מדריגה יותר גבוה, ועוד מדריגה של מכאן ואילך יערב לכם, וכן כסדר. וזה בכל הענינים של עבודת השי" יותר מדריגות בהתמדה, יותר מדריגות בחפילה, יותר מדריגות בידיעת התוה"ק, ברציפות, בתיקון המידות, בטהרה, ובכל ענין, וידוע שכל פעם העריכות הוא לאין דמיון להמדריגה הקודם, שזה בלי סוף וכלי גבול, איזה תענוג, התעלות, ואור, ושמחה, וחדוה, יכול להיות ליהודי, ע"י עמילות התוה"ק ועבודה". וכידוע מאוהה"ק ז"ע, שאם היו יגיעים עריכות ומתיקות התוה"ק, מה שאפשר להשיג, אפי' בדור הלש שלנו, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, שכשאבינו שבשמים עוזר ליהודי, והוא מצליח להיות שקוע בתוה"ק, ועבודה", ולהינתק מההבלים של עוה"ז, כל א' לפי מצבו ומדריגתו, מה שהשי" רוצה ממנו, ויכמו

שלמה המלך אומר: "אוהב כסף לא ישבע כסף", ודרשו על כך חז"ל במדרש: "אוהב תורה לא ישבע תורה". ויפלא החבר: מדוע הסמיכו את שני הדברים זה לזה, הלא אדרבא, אלו הם דבר והיפוכו?

אלא שזהו היסוד: מדוע באמת ברא הקב"ה תאוות בלי סוף? למה נברא האדם כך שמי שאוהב כסף - לא ישבע כסף, ומי שיש לו מנה - רוצה מאתיים לשם מה כל זה? בשביל התורה! לוי שאוהב תורה - לא ישבע תורה.

ידע הקב"ה, שהתורה ארוכה מיני ארץ ועמוקה מיני ים, ואיך אפשר שהאדם ידע את כולה? הרי כשיסיים מסכת או שניים יביט אחורה ויאמר: מספיק. ברוך ה' למדתי ושיננתי, די לי במה שאני יודע! לכן טבע בו הקב"ה, שלעולם לא יהיה שבע!

וכאן הבחירה ביד האדם: אם אתה אוהב תורה - לא תשבע תורה! ואו אתה אוהב כסף - הנאות העולם הזה - לא תשבע כסף!

ולפיכך יובן הקשר ההדוק בין הפורענויות:

"ויסעו מהר ה'" - במקום שעם ישראל יהיו כמו דגים התלויים במים - היא התורה, תחת זאת הם ברחו מהר סיני. הם כבר לא חפצו בתענוג האמיתי של התורה, ולא השכילו להתענג מדברי חז"ל: "אוהב תורה לא ישבע תורה". ממילא

קצרה הדרך לפורענות השנייה - שהתאוו תאוה! אז כבר לא היתה להם תקנה כי "אוהב כסף לא ישבע כסף"!

משום שאין דרך אחרת, זאדם שאינו חפץ בהנאה רוחנית, נפשו דורש תאוה גשמית.

ומעתה נראה, כי הן חטא זה של ישראל, והן חטא המתאוונים אשר התאוו תאוה - שניהם נובעים למעשה מאותה נקודה, של חסרון ב'אהבת תורה' הפורענות הראשונה, חטאם של ישראל שברחו מהר סיני - בודאי נובע מנקודה זו, וגם הפורענות השנייה - חטאם של המתאוונים - היה נמנע אילו היתה אהבת תורה בליבם, וכפי שמצינו בחובת הלבבות (השער השמיני פרק ג'): "וכבר אמר אחד מן החכמים: כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש - כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא".

מעתה, בכדי להפריד בין שתי הפורענויות הללו, ולבטל את השפעתן עלינו לדורי דורות - הטיל הקב"ה ביניהם את פרשת 'ויהי בנסוע הארון', שהרי בארון - שכנה התורה הקדושה, בכדי שנלמד שאם נשקע בתורה שבארון - נוכל לטלק מעלינו את כל הפורענויות שבעולם, שכן כולן נובעות מחסרון באהבת התורה ומצונותיה...

קצת חסד התאוה תורת 28

אוהב כסף לא ישבע כסף

ולאור כל דברים האמורים, יש לשוב ולתרוץ את הקושיא הראשונה: שאומר החתם סופר, שפורענות אחת גרמה לפורענות השנייה - מאחר שברחו מחר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, לכן התאוו תאוה. ויש להבין: מה הקשר בין שני הדברים?

מבאר הרב יעקב מאיר זוננפלד שליט"א יסוד נפלא:

יש להוסיף שהנהגה מזו של העם "כתינוק הבורח מבית הספר" מהווה ירידה נוראה לא רק בשעת התרחשותה. הנהגה כזו מעידה שגם למפרע, וגם בשעה שעמדו על הר סיני והקדימו נעשה לנשמע, גם אז לא היתה דבקות שלמה. ישנן דוגמאות למכביר לכלל, שהנהגת האדם בסופו של מעשה מוכיחה על תחילתו; והגם שתחילת המעשה נראית טובה, מוכיח הסוף הרע שגם ההתחלה רק נראתה טוב, ובעצם היא רעה. אנו שומרים עברה לעשו שמכר את בכורתו בנויד עדשים, אף שהיה אנוס והוא נאלץ מטעם פיקוח נפש לשלם את נזיד הצלת חייו במחיר בכורתו. ברם האמת טופחת על פניו: "ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה" (בראשית כה, לד) ואם אנוס היה באותה שעה, מדוע לא פרץ עשו בזעקות שבר וחרטה בדרישה להשיב את הנעשה אחרי "ויאכל וישת". המשך הפסוק "ויקם וילך" מוכיח על תחילתו, שהוא מכר את הבכורה ברצון, משום ש"ויבז עשו את הבכורה".³⁷

31
סומו הארוך

ואמנם אם קשה לו לאדם לקבל עוד מצוות, הרי שדומה עליו למשא זו שכבדה ביותר, וברצונו להקל גם אותה מעליו, ונמצא שגם המצוות שכבר קיבלם אינם חביבים לפניו כראוי, שאל"כ למה לא יחפוץ כהנה וכהנה, תדע שהרי באו מפורענות זו הראשונה לפורענות שני של ויהי העם כמתאוונים וגו', שעבירה גוררת עבירה, ומכיון שסרו מאחרי ד' והסיעו עצמם מהר סיני, שוב באו לפורענות שני שבקשו עלילה האיך לפרוש מאחרי המקום, כלומר: גם המצוות שכבר קיבלום נעשו כבדים עליהם ובקשו עלילה לפרוש מהם.

32

[The Gemara in Shabbos cited above speaks of an interruption (vv. 33-34) placed between two "calamities." Ramban has described three incidents of sin, with the interruption placed between the first two. But the first sin does not appear to be associated with any "calamity." Ramban explains:]
 And [the Gemara] refers to the sin of running away from Mount Sinai as a "calamity" even though no actual calamity befell [the Israelites] as a consequence of it.⁷⁹
 Or perhaps [God] would have brought them into the Land of Israel immediately, and as a result of the sin they were delayed.⁸⁰

33

קפז אור בהעלותך דיניאל

34

מסתתרת איזו שמחה פנימית על שאנו יכולים להגיע לבתינו מוקדם יותר? האם אנו חשים את המצוות כמעמסה וכדבר שאנו צריכים לעיתים "להיפטר מהן" ה"ו או שאנו מאושרים מעובדת הימצאותן אצלנו? * ההתייחסות שלנו לתורה ולמצוות מבטאת את אשר אנו חשים כלפיהן. דרך קיומן של התורה והמצוות על ידינו יכול להעיד על אהבתנו כלפיהם, או ח"ו על יחסינו אליהם כשל תינוק הבורח מבית הספר. דוגמא מוחשית לכך היא של אדם המבקש צדקה. לא אחת אנו מצפים שהוא לא יפקוד את מקום מושבנו וילך לו לפני הגעתו אלינו, וכאשר הוא מגיע לבתינו אנו מייצאים לו למי לפנות ומסבירים לו כי אצל שכן פלוני הוא יוכל לקבל סכום נכבד.

דוגמא נוספת שאנו נתקלים בה לא אחת היא השלמת מנין, אנו ממהרים לדרכנו והנה הגבאי יוצא ומבקש להשלים מנין, בסתר לבנו מקננת המחשבה "הלוואי והוא לא יצטרך לנו" או כל תירוץ אחר מקורי יותר.

* מי יודע איזו זכות אנו מפסידים על ידי ויתור על ההזדמנות שנתן לנו הקב"ה. לעיתים הקב"ה גוזר על האדם גזירה ושולח לו אפשרות להינצל ע"י עני או שליח מצווה אחר, והאדם במו-ידינו מונע את ביטול הגזירה.

שמב קובץ בהעלותך שיחות

5 וסומו

ויהי בנסע הארץ (במדבר י: לה)

ע"י רמב"ן "עשה לו סימן מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו, ולמה כתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, כדאיתא בכל כתי הקדש לשון רש"י. ולא פירש לנו הרב מה הפורענות הזו שהוצרך להפסיק בה, כי לא נזכר כאן בכתוב פורענות קודם ויהי בנסוע הארון, ולשון הגמרא שם, פורענות שנייה ויהי העם כמתאוונים, פורענות ראשונה דכתיב ויסעו מהר ה' ואמר רבי חנינא מלמד שסרו מאחרי ה', אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה, והפסיק, שלא יהיו שלש פורעניות סמוכות זו לזו ונמצאו מוחזקים בפורענות, וקרא החטא "פורענות" אע"פ שלא אירע להם ממנו פורענות, ושמא אלמלא חטאם זה היה מכניסים לארץ מיד".

* הגדר של תינוק הבורח מבית הספר הוא, הדבר ידוע שאי אפשר להתקשר לשום דבר שבעולם אם אין הדבר ערב עליו, כאשר חסר לו החשק אינו משתוקק לאותו דבר ואינו מתקשר בו. בזמן קצר כזה שישבו בהר סיני לא נתישב אהבת התורה בלבם ולא נתחבבה עליהם, ולא נתעורר אצלם תשוקה עזה להתקשר בה לכן ברחו מהר סיני, דבמקום שאין אהבה אין התקשרות, וכל המצות היו אצלם למשא ועול לכן ברחו מפחד שיתנו להם עוה מצות ויכבד עליהם המשא.

* זהו ביאור דברי הרמב"ן שלא נכנסו לא"י מיד בגלל חטא הזה, פי כיון שלא קנו עדיין אהבת ה' ולא נתישבה אהבת התורה בלבם לא השתוקקו ליכנס לא"י, הוצרכו להשאר במדבר ארבעים שנה כדי שיאכלו המן, וישתו מבאר מרים, וילמדו תורה מפי משה רבינו שע"י זה יקנו אהבת ה' וייתשב אהבת התורה בלבם, ויכירו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי אם על פי כל מוצא פי ה' יחיה האדם (דברים ח: ג), ואז יהיו מוכשרים ליכנס לארץ ישראל.

153 פרשת בהעלותך

האנשים

הפרשה המוקפת נונים

על פי מה שלמדנו נוכל להבין טעם מדוע פרשת "ויהי בנסוע..." מוקפת בשני נונים. שהרי התבאר לנו כי פרשה זו מורה על בחינת השראת השכינה, ואותה בחינה גופא מיומזת על ידי שני הנונים המקיפים אותה. שהרי כבר הובא בשם הגרי"א חבר, ששתי אותיות של נו"ן הפונים אחת לכלפי חברתה - כך [ו], מייצגות את הפניה של כנסת ישראל לקב"ה ופניה של הקב"ה לכלפי כנסת ישראל וְאֵהָבָה כְּלוּלָהּ - בבחינת השראת השכינה.

* אומנם הסיבה שהנונים נכתבו בצורה הפוכה, כדי לרמוז כי בני ישראל שנסעו מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, ובמקביל היפוך הנו"ן מורה - כי הקב"ה הפך את פניו לעומת ישראל, והוא אינו יכול להאיר ולהשפיע על ישראל בחיבה ובאהבה פתוחה וגלויה.

We find a clue in the words מִהַר ה' - from the Mountain of Hashem. We know that because Hashem's Shechinah rested on Har Sinai, it was called the "Mountain of Hashem." However, after the revelation of Sinai G-d's presence departed from there, eventually to dwell in the Mishkan, and the mountain was no longer the Har Hashem. From that point, it became permissible for Bnei Yisrael to ascend Har Sinai, as it says (Shemos 19:13), בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר יַעֲלֶה קְהַל - When the shofar will draw out a long blast, they may ascend the mountain. Here it is called only "the mountain," because it became like every other mountain. Why, then, after Hashem's Shechinah had departed, does the Torah again refer to Har Sinai, in the verse under discussion, as the "Har Hashem"?

*Herein lies the secret of Bnei Yisrael's sin. Bnei Yisrael wanted Har Sinai to remain the הַר ה', the Mountain of Hashem. That is, they wanted the Shechinah to remain on Har Sinai, and not to follow them, just as a child leaving school doesn't want his teacher to follow him home. Bnei Yisrael wanted Hashem's Shechinah to remain on the mountain and not to follow them as they went on with their lives.

כתינוק הבורח מבית הספר - חוסר חיות בקבלת התורה

הדרגה הנצרכת לאחר מתן תורה

מטבעם של דברים, לאחר שאדם קיבל תורה מתוך השפעת הזמן של מתן תורה, צריך היה הדבר לבוא לידי ביטוי בעיקר לאחר חג השבועות; שהרי אם קבלו את התורה, הרי שיש ללמוד אותה, לקיים אותה ולדקדק בה. והנה פלא: חלפו להם הימים הגדולים הללו, ויש כאלו אשר לא נודע עליהם כי באו אל קרבם; כביכול, כלל וכלל אין ניכר עליהם שהיתה להם קבלת התורה. עד כדי שאם נשאל להם, שמא לפני ימים ספורים היו במעמד הר סיני? לא יבינו הם כלל וכלל מה רוצים מהם. וכאן הבן שואל: מה הביאור בתופעה זו? מדוע אכן זה כך? מדוע, באמת, לא נראית אחר שבועות תוספת עליה ולימוד רב יותר, ביתר מרץ ומסירות? והרי אנחנו לאחר מעמד הר סיני, שאמר שם הקב"ה (דברים ה, כו): "מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים", כלומר, המעלות העצומות אליהם זכו בני במעמד הר סיני ימשכו לכל הזמנים הבאים, והרי ההשפעות חוזרות בזמן זה. וצריכים לדעת את הסבר הדברים על נכון, כי היודע את ההסבר, יוכל אולי למלט עצמו מקלקולים אלו.

משה

פרשת בהעלותך

אהרן

שב 38

אלוקיך" (דברים כז-ט), והנה אמנם כל המסעות היו על פי ה', אך במקום שיהיה מצב של "קשה עלי פרידתכם", הם הלכו בשמחה, ואם רואים שהיה כל כך קל להם להיפרד מהר ה', זה סימן שאין כאן פרידה, ואם אין כאן פרידה, סימן שלא היה חיבור, כי במקום שיש חיבור יש פרידה ובמקום שאין פרידה על כרחך שאין חיבור, ואם אחר מעמד הר סיני עדיין לא היה חיבור - זוהי הפורענות! 47

40

לכלל ישראל - "שובו לכם לאהליכם", חיזור ושובו למצב בו הייתם קודם מעמד הר סיני. וכשחזרו למצבם הראשון, כח הראיה שלהם חזר אף הוא למצבו הראשון, בו קיימים שתי כוחות נפרדים; כח ראיה רוחני וכח ראיה גשמי. ורק אצל משה רבנו ש"נקשרה דלתו לצור העולמים" - כלשון הרמב"ם (שם), לא היה הבדל בין ראיה גשמית לראיה רוחנית. אבל, כאמור, כלל ישראל חזרו לאהליהם ולמצבם הראשון.

מי שלא מוריד את המעמד הר סיני למעשה - כבעל מום, בעל עין אחת

* והנה כלל ישראל, שהיה להם את מעמד הר סיני, זכרו אותו, חיו אותו, חוו אותו והתרגשו ממנו; מעמד נוראי, מעמד של "מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו" (דברים ד, ז), מעמד של "השמע עם קול אלוקים מדבר אליו מתוך האש כאשר שמעת אתה" (שם, לג) - כל זה נחשב ל"לבבתיני באחת מעינייך", זה עין אחת, עין השכל. אבל האמת היא שאין זה מספיק, משום שמי שחי עם עין אחת הוא אדם חסר - נכה. כך שלמרות ההשגות הגבוהות, הרי הוא בגדר בעל מום.

* אומרת הגמרא: "בתחילה - באחת מעינייך" - כל מעמד הר סיני עם ההשגות הגבוהות וההבנה העמוקה, זה הכל בגדר עין אחת, ונחשב עדיין בעל מום. אבל, "לכשתעשי - בשתי עינייך" - ההשגת הגבוהות שהשגנו במעמד הר סיני, צריכים לבוא לידי ביטוי בעולם העשייה, ואז יהיה לכלל ישראל צורת של 'צ'לם אלוקים', עם שלימות של שתי עינייך. האחת מעינייך - עין השכל - על השגותיה הגבוהות, צריכה לבוא לידי ביטוי בעין האחרת - העין הגופנית והחושית. מעלת ישראל היא אמירתם "נעשה ונשמע". 'נשמע' זה נבין ונשיג, אבל כל מעלת עם ישראל שמחמתם קיבלו כתרם, זהו משום שהקדימו את 'נעשה' ל'נשמע', את העין של הנעשה הקדימו לעין של הנשמע.

39

הר סיני אינו נקרא הר ה' במקראות נוספים, רק כאן כתוב "ויסעו מהר ה'", היינו שנסעו וסרו מהקב"ה. אמרו שלמדו כבר הרבה תורה, ופחדו שמא יקבלו עוד תורה ועוד מצוות. כל זמן שהיו בהר סיני ולמדו תורה - נחא, אבל ברגע שצריכים לנסוע ולהתחיל לקיים את התורה ואת המצוות - מתחיל להיות קשה.

"בתחילה - באחת מעינייך, לכשתעשי - בשתי עינייך"

ולבאר הדברים נראה, הנה הגמרא (שבת פ"ח ב) אומרת: "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב לבבתי אחותי כלה לבבתי באחת מעינייך. בתחילה - באחת מעינייך, לכשתעשי - בשתי עינייך". ובאמת ענין זה, עמוק הוא מאד; מה זה עין אחת? ומה זה שתי עינייך?

* ישנו כח ראיה רוחני וכח ראיה גופני - חושי. כח הראיה הרוחני נקרא עיני השכל. אדם משיג את השגותיו הרוחניות בכח עיני השכל. כשהכתוב אומר (תהלים כז, ד): "לחזות בנועם ה'", אין הכוונה לראיה בעיניים הגופניות, כי אם לראיה ע"י עיני השכל. היינו, כח ההשגה הרוחני שיש לו לאדם. כשכתוב בגמ' (כתובות ק"ח ב, ועוד): "אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמו"ן, הכוונה היא: "רואה" - מבין. בעיני השכל רואים את הראיה האמתית. ויש גם עיניים גופניות - חושיות, עיני העולם הזה. ובוזה נאמר ש"סומא חשוב כמת", כי מנותק הוא מן העולם, אינו רואה את העולם, והוא כביכול, בודד בעולם.

מעמד הר סיני - חיבור בין כח הראיה הרוחני וכח הראיה הגשמי

* במעמד הר סיני היה חיבור בין כח הראיה הרוחני וכח הראיה הגשמי, וכמו שכתוב (דברים ד, לה): "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו", "הראת לדעת", פירושו, ראית בחוש דברים ששייכים לתחום הידיעה, הדעת [הרוחני, המופשט] והחוש [הגשמי, המוחש] חברו יחדיו. היה זה מעמד של נבואה, בו ראו את ה'בראשית', ראו את ה'לעולם ה' דברך ניצב בשמים". ולאחר מכן נאמר למשה רבנו "ואתה פה עמוד עמדי", וכפי שכותב הרמב"ם (רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ז ה"ז), שהוא התקדש כמלאכי השרת, "ואתם" - נאמר

המעשה. ולכן כשהתחילו ללכת מהר ה' - היינו, ירדו מאותם השגות גבוהות שקבלו במעמד הר סיני, מכיוון שלא היה להם הבחינה של "לכשתעשי - בשתי עינייך". היו כתינוק הבורח מבית הספר, והגיעו עד לדרגה של 'מתאוננים'. והדרך להימנע מזה היא ע"י "ויהי בנסוע הארון", דהיינו ע"י שתיקה אתן את התורה לכל מקום, לתרגם את התורה לשפת החיים והמעשה.

● נמצא אפוא כי אותם אלו שהיו בהג השבועות, זוכרים אותן, חיים את המעמד הזה, יודעים אודותיו, אך מסתפקים ברוממות שהיו בה בהג השבועות ובקבלת התורה, למדו הם היטב וכו', כל זה הוא "באתת מעינייך". וכי ישנו מי שרוצה להישאר בעל מוס ח"ו? צריכים אנו את ה"לכשתעשי - בשתי עינייך". את החיזוק למעשה, שיראו על האדם שקיבל תורה ללא את יהודי של מעמד הר סיני.

44 R. Schwab on Chumash

The Torah doesn't state the punishment for this sin, which reveals a very important lesson: The sin, itself, is the worst punishment. When we left Har Sinai like a child fleeing from school, we plummeted from the lofty heights of holiness that we had reached, and we stood distant from Hashem. After having been so close, after our having achieved such great and lofty levels, we now were happy to be free. We did not even sense or feel regret about this reality! How tragic!

There are countless examples of how sin is its own punishment: One reads *Krias Shema*, saying, *You shall love Hashem*—*You shall love Hashem your G-d with all your heart and all your soul and all your resources*, while feeling absolutely no love for Hashem. One who is honest senses the emptiness in this. What is such a recitation worth? He has drifted far from Hashem and perhaps doesn't even feel a yearning to grow close to Him. This tragic state of being is a punishment in itself. Woe to him, for instead of his heart burning with love of Hashem, he has a heart of stone.

* And what about the Jew who, on Friday night, when he welcomes the Shabbos Queen, sings along with the congregation, *Enter in peace, O crown of her husband, even in gladness and good cheer, yet feels no delight, no good cheer, none of the happiness of the moment. Indeed, a painful punishment.*

● Thus, the fact that Bnei Yisrael left Har Sinai like a child fleeing from school was, in itself, punishment enough. How far they had fallen from the great heights they had attained when receiving the Torah at Har Sinai!

In contrast to this self-inflicted punishment is the punishment for the sin of the complainers. In this episode, the Jews yearned for that which was forbidden, that which would have separated them from G-d. They were punished by a fire that broke out in the camp and consumed them.

To differentiate and separate between these two types of calamities and punishments, Hashem inserted the bracketed *pesukim*.

47 R. Ford

* Perhaps we can now explain the specific method with which the Torah separates one *parashah* from another. The letter *nun* symbolizes *ne'emanus* — consistency. The inversion of the letter *nun* symbolizes the lack of consistency displayed by *Klal Yisrael*.

~ Had the complaints about the food come in a vacuum, perhaps they would not have elicited the strong response that they did. Perhaps the journey was becoming difficult, and the people were just a bit cranky. It can happen even to the best of us.

standards, and we have to make sure to remain consistent. If the heat in shul is an excuse to leave early, how are we going to explain baking poolside in 90° heat for hours on end?

* We must make sure that we do not enjoy physical pursuits through very same forms of stimulation that we find depressing when in the realm of the spirit and the soul.

ולדוגמא: גם אדם היודע את כל סודות מצות מצה, אלא שבאכילה בפועל חסר היה לו פירור אחד להשלים ל'כזית', לא קיים מצות מצה כלל וכלל. אך אילו יאכל מצה בשיעור של כזית בכדי אכילת פרס, ואין לו השגות בסודות מצות מצה, קיים הוא מצוה מדאורייתא מן המובחר. [כמובן, אם יכוון לשם מצות מצה למאן דאמר "מצוות צריכות כוונה".] נמצא כי מה שמכריע בבניין האדם ובהשפעת המצווה על האדם, זה ה"לכשתעשי" - "בשתי עינייך", בגלל שהעשייה נותנת גם משמעות לעין של ההבנה.

* כלל ישראל במתן תורה, זכו אמנם להשגות הגבוהות שיכלו להשיג, אבל כל זה היה רק בבחינת "באחת מעינייך", ועדיין לא הורידו את הדברים לעולם

קא מרדכי הלכות ברכת 45

ולכן, לא נקבעה פרשת "ויהי בנסוע" אלא בין ה"ויסעו" לבין ה"מתאוננים". שהרי ה"ויסעו" היא הפורענות הראשונה. ואף על פי שה"סור" מאחרי השם, בא לידי ביטוי ב"התאו תאוה", אבל הפורענות הזאת כבר טמונה היא בהתנתקות מהר השם...

● בשעת מעשה, לא היה הדבר מורגש, אבל לאחר שנכחו בתהום שהתדרדרו אליה, נוכחו לדעת, כי בעצם, ה"ויסעו", הוא הפורענות, גם של ה"התאו תאוה", "כדי למרוד בהקב"ה", כלשונו של רש"י.

והנה התוספות שם תביאו את דברי המדרש, שה"סור" מאחרי השם, הוא משום ה"ויסעו", כתינוק הבורח מבית הספר.

נראה, כי אף רש"י "הסתמך" על מדרש זה, כי זהו בעצם ה"ויסעו מהר השם". אלא שרש"י מלמדנו, מהי חלאת ה"בריחה" הזאת.

* אין ה"בריחה" הזאת אלא חוסר דביקות, בלתי נראה לעין, בלתי מורגש. אך בריחה זאת, היא אשר הביאתם לידי המרידה הנוראה...

כי התהום הזאת פעורה מתחתך, בן אדם. לא יתכן שלא להתנפץ אל תוכה.

- אלא אם כן תקשור עצמך לפסגות, תדביק עצמך אל בית המדרש...

ללמדך, כי הר סיני איננו סטטי. הר סיני הוא דינמי. בידך לקחתו עמך לכל אשר תפנה!...

- שבת לוי "לקח" את סיני עמו. כי התוכן הפנימי של "סיני", מצד מתן תורה על כל משמעותו, בצד "מעמד הר סיני", הלא הוא -

* כלל ישראל ניתק כל שהוא את עצמו, מ"בית הספר" שבסיני. מבית המדרש שבו.

- שבת לוי נשאר דבוק בסיני. שבת לוי העתיק בדביקות את בית המדרש שבסיני לכל אשר יפנה.

כלל ישראל, ברח כמו "תינוק הבורח מבית הספר"... קלישות בדביקות שבבית המדרש שבסיני.

ולשיטת רש"י, הרי כך היא המשמעות: אם זזים מבית המדרש, אם נוטרל הדבק, אין מה שימנע את היסרו מאחרי השם, מה"התאו תאוה", מתהום המרידה.

* לכן, יש להגביר את הקשור, את הדבק, את אי התזוזה מבית המדרש, כדי להידבק בבורא עולם. להתדבק, פשוטו כמשמעו.

משום שרק כשי"אתם הדבקים בה' אלקיכם", רק אז "חיים כולכם היום" (דברים ד, ד).